Vantaa

Vastaus Paula Lehmuskallion ja 27 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan kaupungin talouden ja ratikkahankkeen kuukausittainen ohjausraportointi valtuustolle

VD/6658/00.02.00.03/2026

PT/MR/PK

Paula Lehmuskallio sekä 27 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan ratikkahanke on Vantaan koko historian ajan suurin yksittäinen investointi. Tästä huolimatta valtuutetut ovat kokeneet jäävänsä keskeisen taloustiedon osalta sivuun.

Useiden valtuutettujen hämmästykseksi julkisuudessa on paikoin esitetty kaupungin taloudellisesta tilanteesta yksityiskohtaisempaa tietoa kuin, mitä valtuutetuille on omassa virallisessa tilaisuudessa toimitettu. Tällainen asetelma ei ole omiaan vahvistamaan luottamusta päätöksentekoprosessiin eikä vastaa valtuuston ohjausvastuun henkeä.

Sosiaalisessa mediassa keskustellaan jopa Vantaan mahdollisesta kassakriisistä, omaisuuksien arvon alenemisesta ja korkotason nousun vaikutuksista kaupungin talouteen.

Riippumatta siitä, miten näitä väitteitä arvioidaan, tilanne osoittaa selvästi, että taloudelliseen tiedottamiseen ja valtuuston ajantasaiseen informointiin on tehtävä muutos.

Avoimuuden ja selkeyden lisääminen on paras keino ehkäistä huhuja ja vahvistaa luottamusta päätöksentekoon, Vantaa on ollut aiemminkin taloudellisesti haastavassa tilanteessa. Tuolloin valtuutetut olivat tiiviisti ajantasaisen tiedon äärellä ja pystyivät aidosti vaikuttamaan sekä poliittiseen linjaukseen että talouden käytännön ohjaamiseen.

Vahva ja oikea-aikainen tiedonsaanti mahdollistaa sen, että päätöksenteko ei perustu arvioihin tai jälki käteiseen reagointiin, vaan ennakoivaan vastuunkantoon.

Kaupunki on julkisuudessa ja omassa päätöksenteossaan todennut tarpeen merkittäville säästötoimille ja talouden tasapainottamiselle. Tämä osoittaa taloudellisen liikkumavaran kiristymistä ja velkaantumisen kasvua, vaikka varsinaisesta kassakriisistä ei ole tehty virallista toteamusta.

Valtuutettujen on syytä tiedostaa oma vastuunsa ja velvoitteensa.
Kuntalaki 13§:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain 110§ puolestaan velvoittaa huolehtimaan talouden tasapainottamisesta ja kestävyydestä. Valtuuston ohjausvastuu ei voi toeutua mututuntuman varassa, vaan sen on perustuttava ajantasaiseen ja todennettavaan taloustietoon.

Tällä hetkellä taloustieto tulee valtuustolle pääosin osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä sekä hajanaisina tiedoksiantoina. Tämän vuoksi reaktiomahdollisuudet jäävät usein jälkikäteisiksi.

Erityisesti ratikkahankkeen kaltaisessa poikkeuksellisen suuressa investoinnissa valtuustolla tulee olla kuukausitasolla selkeä kokonaiskuva hankkeen kassavaikutuksista, velkaantumisesta ja sitoumuksista.

On syytä korostaa, että esiteltävä raportointimalli ei lisää byrokratiaa eikä aiheuta lisäkustannuksia. Kaikki tarvittavat tiedot ovat saatavissa kaupungin talousjärjestelmistä. Kyse on olemassa olevan tiedon kokoamisesta selkeään, vertailukelpoiseen ja vakioituun muotoon, joka toimitetaan kuukausittain valtuutetuille päätöksenteon tueksi.

Ehdotus
Valtuusto päättää, että kaupunginhallitus ottaa käyttöön kuukausittaisen talouden ohjausraportin ja tuo raportointimallin valtuuston hyväksyttäväksi mahdollisimman pian.

Raportointi toimitetaan:
- Kuukausittain
- 1-2 sivun tiivistelmäraporttina
- Sähköisenä, dashboard-näkymänä
- Samassa muodossa joka kuukausi
- Budjetti-, ennuste- ja edellisvuosivertailuilla

Raportin sisältö:
1. Kaupungin kassavirtatilanne
- Käteisvarat kuukauden lopussa
- Kuukauden kassavirta
- Kumulatiivinen kassavirta
- Lainakanta yhteensä
- Kuluvan vuoden lainanotto
- Lainakannan keskikorko
- Seuraavan 12 kk:n erääntyvät lainat
- Seuraavan 3 kk:n merkittävät maksuvelvoitteet

2. Ratikkahankkeen erillinen raportointi
- Budjetoitu kokonaiskustannus
- Päivitetty kustannusennuste
- Toteutuneet kustannukset
- Sidotut sopimukset
- Sopimuksilla sidotut, maksamattomat velvoitteet
- Rakennusaste
- Aikataulutilanne
- Mahdolliset kustannusylitykset
- Valtionosuuden toteuma vs. suunnitelma
- Hankkeen kassavaikutus kaupungin talouteen

3. Verokertymän seuranta
- Kunnallisvero vs. Budjetti
- Yhteisövero vs. Budjetti
- Kiinteistövero vs. Budjetti
- Vertailu edelliseen vuoteen

4. Keskeiset talouden riskimittarit
- Nettovelka/asukas
- Korkomenot, % toimintakatteesta
- Investointien tulorahoitusaste

- Kassapäivien määrä

5. Investointiseuranta
- Merkittävät investoinnit listattuna
- Budjetti vs. Toteuma
- Aikataulu vs. Toteuma
- Kassavaikutus seuraavalle 24 kuukaudelle

Tämä aloite ei ota kantaa yksittäisen hankkeen poliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen. Se vahvistaa valtuuston lakisääteistä talousvastuuta ja varmistaa, että päätöksenteko perustuu ajantasaiseen tietoon eikä jälkikäteiseen reagointiin.

KIIREELLISYYSPERUSTELU
Aloitteen kiireellisyys perustuu kuntalain 94§:ään, jonka mukaan valtuutetulla on oikeus vaatia asian käsittelyä viivytyksettä.
Vantaan kaupungin taloudellinen tilanne ja ratikkahankkeen mittaluokka huomioiden valtuuston on saatava ajantasainen ja säännöllinen ohjausraportointi käyttöönsä ilman aiheetonta viivytystä. Mikäli vähintään neljäsosa valtuutetuista tukee kiireellistä käsittelyä, pyydetään valtuuston puheenjohtajaa ryhtymään kuntalain 94§:n mukaisiin toimenpiteisiin asian saattamiseksi viivytyksettä valtuuston päätettäväksi.

Esitän, että asia käsitellään kiireellisenä.”

Kaupunginvaltuusto 23.2.2026 § 25

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:
- allekirjoitettu Paula Lehmuskallion ja 27 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupungin talouden ja ratikkahankkeen kuukausittainen ohjausraportointi valtuustolle

Talouden ja strategian palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuutettu Lehmuskallion ja 27 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupungin talouden kuukausittaisesta raportoinnista valtuustolle on erittäin hyvä ja tarpeellinen ehdotus. Erityisesti kaupungin tiukassa taloudellisessa tilanteessa ajantasaisen taloustiedon raportointi on tärkeää. Tämän valtuustoaloitteen pohjalta kaupungin talousraportointia on kehitetty keväästä 2026 alkaen.

Talouden tilanteen seurantaa varten on kehitetty kaksi erillistä raporttia, kerran kuukaudessa päivitettävä talouskatsaus sekä Power BI -ratkaisuun perustuva ajantasainen Vantaan talousraportti. Ratkaisuja esiteltiin kaupunginvaltuuston selostustilaisuudessa 20.8.2026.

Kuukausittain päivitettävä talouskatsaus esitellään kaupunginhallitukselle ja julkaistaan luottamushenkilöiden extranetissä (etusivulla kansio ”Talouskatsaukset”). Raportti on visuaalinen ja vakioitu ja se sisältää budjettitiedot, talouden ennusteen ja vertailun edellisen vuoden tietoihin. Raportin taloustiedot päivitetään jokaisen kuun alkupuolella, heti kirjanpidon sulkeuduttua edelliseltä kuukaudelta ja

toimintaympäristötiedoissa käytetään viimeisimpiä saatavilla olevia tietoja. Talouskatsaus sisältää seuraavat toimintaympäristötiedot: yleinen talouskehitys (BKT, inflaatio ja Euribor 12 kk), työttömyystilanne, asuntorakentamisen tilanne sekä väestönmuutos. Talousosio sisältää tiedot verotuloista verotulolajeittain, kaupungin tuloslaskeman (sisältäen virallisen kaupunkitasoisen vuosiennusteen), toimialojen toteuman, investointimenojen kehityksen, lainakannan (sis. nettovelka/asukas) sekä kassavarat tilanteen.

Valtuutetuilla on talouskatsauksen lisäksi mahdollisuus tarkastella kaupungin ajantasaisia talouslukuja Power BI -pohjaisen **Vantaan talousraportti** -ratkaisun kautta. Linkki tähän raporttiin löytyy extranetin etusivulla.

Vantaan talousraportointi -raportti antaa valtuutetuille pääsyn kaupungin talousdataan tarkalla tasolla. Raportti päivittyy joka aamu klo 7 vastaamaan kirjanpidon edellisen päivän tilannetta. Raportti sisältää ajantasaisen tiedon käyttötaloudesta, investoinneista, veroista ja valtionosuuksista, lainakannasta sekä tuloslaskelman. Raportti sisältää kaupungin talousjärjestelmä SAP:n mukaiset ajantasaiset talouden toteumatiedot, ennusteen (pohjautuu yksittäisiin kustannuspaikkaennusteisiin) sekä vertailun kahden edellisen vuoden tietoihin. Talouden lukuja voi tarkastella hyvin eri tasoilla ja tiedoissa pääsee aina kustannuspaikka, kirjanpidon tili, investointihanke jne. tasoille saakka.

Raportointi talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kaikkia valtuustoaloitteessa esitettyjä lukuja ei kaupungilla raportoida jatkuvasti tai niitä ei ole tarkoituksenmukaista talousjohtamisen näkökulmasta seurata kuukausittain. Talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä tunnuslukujen raportointi on laajempaa kuin kuukausi- tai osavuosiraporteissa. Tilinpäätöksessä mm. raportoidaan kaupungin vastuut ja maksuvelvoitteet, mukaan lukien pitkäaikaisten lainojen määrä ja niiden vertailu edelliseen vuoteen. Tilinpäätöksen taselaskelmassa raportoidaan lyhyen- (alle 1 vuosi) ja pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä. Kassan riittävyys päivissä sekä investointien tulorahoitusaste raportoidaan osana rahoituslaskelman tunnuslukuja taloussuunnitelmassa rahoitussuunnitelman osana tai täydentävinä tietoina (taloussuunnitelmassa raportoidaan edellinen tilinpäätös, kuluvan vuoden ennuste sekä taloussuunnitelmavuodet). Lisäksi rahoituslaskelman tunnusluvut raportoidaan tilinpäätöksessä kahden vuoden vertailuna, mutta niitä ei raportoida osavuosikatsausten yhteydessä.

Investointien toteutumista talousarvioon verrattuna seurataan kuukausittaisissa talouskatsauksissa ja niitä voi seurata Vantaan talousraportilta hankeryhmätasolla ajantasaisesti. Tarkempi investointisuunnitelma löytyy talousarviokirjasta, jossa rakentamisen, julkisen käyttöomaisuuden ja liikuntapaikkarakentamisen hankekohtaiset ohjelmat ovat liitteenä. Talousarvion sähköisessä versiossa (eTA) merkittävimmät investoinnit on esitetty suuralueittain. Investoinneista raportoidaan osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä, joissa myös merkittävimpien hankkeiden toteutumisesta ja aikatauluista kerrotaan sanallisesti.

Valtuustoaloitteessa korostettiin ratikkahankkeen raportointia, josta vastaa Kaupunkiympäristön toimialalla ratikkatiimi. Kirjanpitosäännösten mukaisesti **sidotut sopimukset raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä**. Myös Vantaan ratikkahankkeen osalta sopimuksiin perustuvat maksamattomat velvoitteet raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä liitetietona esitettävissä vastuissa. Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään kokonaiskuva kaupungin sopimusperusteisista vastuista, mukaan lukien ratikkahankkeeseen liittyvät sitoumukset siltä osin kuin ne täyttävät kirjanpitolainsäädännön sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston (KILA) ohjeistuksen mukaiset liitetietojen esittämiskriteerit. KILA:n yleisohjeiden mukaan liitetiedoissa tulee esittää muun muassa merkittävät sopimusvastuut ja muut taloudelliset sitoumukset, joita ei ole vielä kirjattu taseeseen tai tuloslaskelmaan.

Näihin sisältyvät myös ratikkahankkeen toteutukseen liittyvät sopimusvastuut siltä osin kuin ne muodostavat kaupungille sitovia, tuleville tilikausille kohdistuvia velvoitteita. Raportointi toteutetaan siten, että tilinpäätöksen yhteydessä esitetään ajantasainen ja kirjanpitosäännösten mukainen tieto kaupungin merkittävistä sopimusvastuista. Vastuut eritellään vastuulajeittain (esimerkiksi investointisitoumukset, vuokra- ja leasingvastuut sekä muut sopimusvastuut) ja esitetään euromääräisinä kokonaisuuksina. Tarvittaessa vastuut myös jaksotetaan ajallisesti, kuten erikseen alle ja yli vuoden kuluessa erääntyvät vastuut tai useammalle vuodelle jakautuvat sitoumukset.

Kaupunkiympäristön toimialan ratikkatiimi toteaa edellisten lisäksi vastauksenaan seuraavaa:

Ratikkahanke on Vantaan historian suurin rakentamishanke, joten siitä ja sen taloudellisista vaikutuksista on tärkeää raportoida valtuustolle. Ratikasta on pidetty puolivuosittain tilanneselostus kaupunginvaltuustolle ja käytäntöä tullaan jatkamaan. Kaupunginhallitus on asettanut Ratikkakaupungin seurantaryhmän, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Ratikkahankkeen ja ratikkakaupungin tilannetta selostetaan seurantaryhmän kokouksissa.

Ratikkahankkeen kustannuksia ja ennustetta pääsee seuraamaan ajantasaisesti Vantaan talousraportoinnin kautta, jossa toteutuneet kustannukset näkyvät osaprojektikohtaisella tasolla. Vantaan ratikka on myös oma sitovuustasonsa, joten kokonaiskustannuksia raportoidaan myös talouskatsauksissa.

Ratikkahankkeen osalta osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä tullaan toimittamaan erillinen ratikkaraportti, jossa esitetään hankkeen eteneminen ja sen keskeiset taloudelliset ja aikataululliset asiat. Ratikkaraportissa kerrotaan toteutuneet kustannukset, budjetoitu kokonaiskustannus, päivitetty kustannusennuste, rakentamisen valmiusaste, aikataulutilanne, mahdolliset kustannusylitykset ja valtionosuuden toteuma vs. suunnitelma.

Kaupunginhallitus 19.10.2026 § 21

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Paula Lehmuskalliolle ja 27 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginvaltuusto 16.11.2026

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Liitteet:
- Paula Lehmuskallion ja 27 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupungin talouden ja ratikkahankkeen kuukausittainen ohjausraportointi valtuustolle

Vantaa

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot: Talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula
Hankejohtaja Hannu Lehtikankare